

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
Relationship between Transformational Leadership of School Administrators and School-based
Administration in the School of Educational Opportunity Expansion under the ROI-ET Primary
Educational Service Area Office 3

กรกต วารสิทธิ์*

ดร.ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาต***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2560 ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 177 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

* ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

**ประธานหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

*** อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ABSTRACT

This research aimed to 1) To study the level of leadership change with the school-based management level of the school administrators 2) to study the relationship between leadership change and school-based management of school administrators in the School of Educational Opportunity Expansion under the ROI-ET Primary Educational Service Area Office 3. The samples used in the study were teacher civil servants and educational personnel in educational opportunities expansion schools. Under the Office of Roi-Et Educational Service Area 3, academic year 2560, the sample size was determined using the table of the sample. Craig and Morgan 177 subjects were selected. The instruments used in this research were questionnaires on leadership level, change of management, using school-based educational opportunities expansion. Under the Office of Roi-Et Educational Service Area 3, the questionnaire was divided into 3 parts. Statistics used in data analysis. Using the computer program and the validity of the achievement test. Using the IOC Conformance Index formula, (Reliability) using the alpha coefficient (α - Coefficient) method of Cronbach. Average score Standard deviation, percentage, and statistic used in hypothesis testing by Pearson's product moment correlation coefficient.

The research found that.

1. Leadership Transformation of School Administrators Expansion of Educational Opportunity The Office of Roi Et Primary Education Area Office 3 was at a high level. When considering each side, it was found that. At every level. Sort by average to descending as follows. Motivational The influence of ideology. And the aspect of individuality.

2. School-based management is the base for school administrators to expand educational opportunities. Under the Office of Roi-Et Primary Education Area Office 3, the overall level was considered at a high level. The average order from the most to the least is the return of educational management power to the people. Participation Decentralization Self-management and monitoring and balance.

3. Leadership change in school administrators was positively correlated at the high level with the school-based management of the school administrators. Under the Office of Roi-Et Educational Service Area 3, the statistical significance at .01 level was consistent with the assumptions.

Keywords : Relationship, Transformation Leadership, School-based Administration.

กฤษฎีกา

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 บัญญัติไว้ ความว่า ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาไทย ให้เข้าสู่มาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ โดยปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มี เอกภาพนโยบายและมาตรฐานการศึกษารวมทั้งให้มีการกระจายอำนาจ ลงสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการภายในการสนับสนุนให้ บุคคลและองค์กรในชุมชน มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาการพัฒนาคุณภาพ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร สร้างความผูกพันของสมาชิกต่อการเปลี่ยนแปลงของวัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กร และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้ยังเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของผู้นำที่มีผลต่อผู้ตาม แต่อิทธิพลนั้นเป็นการให้อำนาจแก่ผู้ตามให้กลับกลายเป็นผู้นำ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลหลักที่ต้องรับผิดชอบต่อประสิทธิผล และความสำเร็จของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร ผู้บริหารยุคใหม่ที่จะสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ดี นอกจากจะมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแล้วยังต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานด้านอื่นๆ อีกด้วย โดยเฉพาะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มาเป็นกระบวนการในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นพฤติกรรมและกระบวนการของผู้นำที่แสดงออกถึงการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน โดยผู้นำและผู้ตามต่างยกระดับซึ่งกันและกันในด้านศีลธรรมและแรงจูงใจให้สูงขึ้น โดยผู้นำจะกระตุ้นจูงใจผู้ตามให้กระทำมากกว่าที่ผู้ตามคาดหวังไว้ว่าจะกระทำ และผู้ตามจะสร้างความผูกพันต่อจุดประสงค์ขององค์กร โดยผู้นำกระตุ้นให้ผู้ตามดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ ขององค์กร และผู้นำแสดงคุณลักษณะที่เป็นตัวแบบ หรือแบบอย่างในการปฏิบัติ ให้ผู้ตามตลอดจนการเพิ่มอำนาจ(Empower) และช่วยเหลือผู้ตาม (Leithwood & Jantzi, 1996, p. 510) จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา หรือเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิรูปการศึกษาก็มีอยู่หลายประเภท แต่ผู้วิจัยได้นำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) มาศึกษา ซึ่งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้เป็นเครื่องมือที่ให้ประสิทธิผลมากกว่าการบริหารแบบดั้งเดิมที่มุ่งเน้นการควบคุมจากหน่วยงานภายนอก มีการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้สถานศึกษาไม่มีอิสระในการบริหารจัดการ แต่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการบริหารที่กระจายอำนาจในการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง โรงเรียนจะมีอำนาจ มีอิสระ มีความคล่องตัวในการตัดสินใจดำเนินการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ภายใต้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา การกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาของโรงเรียน และการแสดงภาระงานที่ตรวจสอบได้ของโรงเรียน ในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารจึงมีความจำเป็นต้องคอยใช้ทักษะความสามารถ และผนึกกำลังร่วมกับผู้นำชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้ไปสู่เป้าหมายตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

คำถามการวิจัย

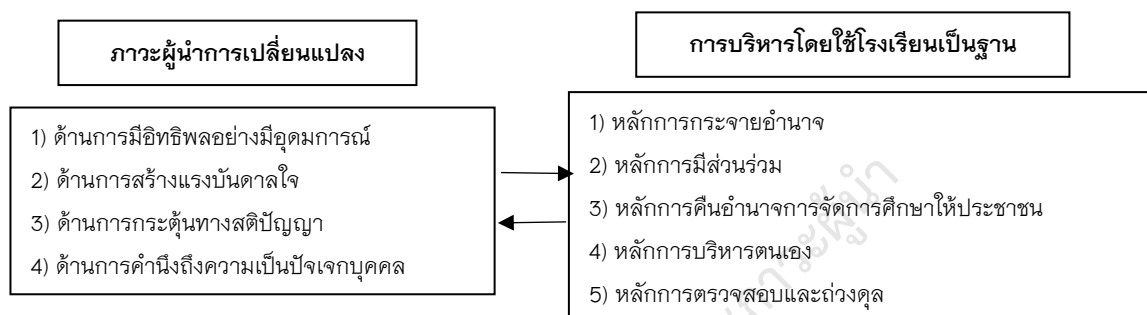
1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

กรอบแนวคิด

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 204 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2560 ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 117 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)
- ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ถึงกลุ่มตัวอย่างและขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และจำนวนของแบบสอบถามทุกชุดภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
2. ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารตนเอง และ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล
3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นิตยา สะยงยุทธ (2557, หน้า 178), วณิชชัย แสงหมั่น (2552, หน้า 94), สุพรรณ ก้อนคำ (2552, หน้า 71), ชนากานต์ ไชยวรรณ (2553, หน้า 61) และ ผกาพรรณ เชื้อเมืองพาน (2553, หน้า 93) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยที่ปรากฏดังนี้อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในหลายด้านที่โรงเรียนต้องดำเนินการเปลี่ยนแปลงและการจัดการศึกษาตลอดจนการบริหารจัดการองค์กรให้เหมาะสมกับโครงสร้างการปฏิรูปการศึกษาซึ่งผู้ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ ผู้นำทางการศึกษา ที่มีภาวะผู้นำที่แตกต่างจากผู้นำโดยทั่วไปต้องใช้ความมีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงเข้ามาในการบริหารจัดการและสร้างองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสอดคล้องกับเบสและอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1994, p. 2) กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า สามารถเห็นได้จากผู้นำที่มีลักษณะ ที่มีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในระหว่างผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองงานของพวกเขาในแง่มุมใหม่ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องภารกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและขององค์กร มีการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้น ชักนำให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาเองนำไปสู่การบรรลุถึงผลงานที่สูงขึ้น

2. ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเจตนามุ่งเน้นการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนในทุกสังกัดโดยการเลือกโรงเรียนนำร่องในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแล้วขยายไปยังโรงเรียนต่างๆ โดยให้โรงเรียนนำร่องเป็นโรงเรียนพี่เลี้ยง คอยดูแล ช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียนที่รับผิดชอบจึงทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลสอดคล้องกับการวิจัยของ นิตยา สะยงยุทธ (2557, หน้า 178) ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัย พบว่าระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ด้านความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน และด้านบริหารแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของวินิชัย แสงหม่น (2552, หน้า 94) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัย พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนและด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเนื่องมาจากระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีระดับสูงทำให้สามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบงานต่างๆในสถานศึกษาทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีคุณภาพตามไปด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของ ภัทลวาลย์ สารสุข (2553, หน้า 68) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของอรทัย เพียรชนะ (2554, หน้า 86) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 18 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ร่วมงานได้ทุกคนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสอบถามความต้องการของผู้ร่วมงานหรือครูผู้สอน หรือให้มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อให้ผู้บริหารตอบสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึง

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดระบบควบคุมภายในและวางมาตรการป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินงานสถานศึกษาและให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษารวมทั้งควรจัดทำรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นความสัมพันธ์ทางบวก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านของตนเองให้อยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง โดยการเข้ารับการฝึกอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารด้วยกันอย่างสม่ำเสมอซึ่งจะส่งผลกับประสิทธิภาพการบริหาร การจัดการศึกษาได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.2 ควรทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ชนากานต์ ชยวรรณ. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฏลาวัลย์ สารสุข. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผกาพรรณ ธีรเมืองพาน. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553.
- นิตยา สะยงยุทธ. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วนิชชัย แสงหมั่น. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สุพรรณ ก้อนคำ. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อรทัย เพ็ชรชนะ. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสทวิทยาเขตชลบุรี 2* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 18. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bass, Bernard M. and Avolio, B.J. (1994). *Manual for the multifactor leadership questionnaire*. Palo Alto, California ; Consulting Psychologists.
- Leithwood, K. & Jantzi, D. (1996). *Toward an Explanation of Variation in Teacher's Perceptions of Transformational School Leadership*. Educational Administration Quarterly.